

A találkozó az első alkalommal is igazolta a kezdeményezés helyességét. Kétségtelen, voltak apróbb fogyatékoságai is. Másfél napban a négy program zsúfoltnak tűnik. Több lehetőséget kell adni az ifjúságnak az ismerkedésre egymással és a vendéglátó várossal is. A kulturális program biztosítását a vendéglátó intézményre kell bízunk teljes egészében. Egyben a következő években át kell tekintenünk az intézményekben folyó kulturális nevelést. Jelenleg úgy tűnik, hogy a kulturális munka zömében az énekkarokra korlátozódik és más művészeti ágak kevésbé fejlettek. Lényegesen javítani kell a találkozó propagandáját is. A szerzett tapasztalatok alapján hozzákezdünk a Pedagógusjelöltek II. Országos Találkozója megszervezéséhez, mely egyben a tanárképző főiskolák 25 éves fennállásának méltó megünneplését is jelenti.

DR. FÜLE SÁNDOR

Budapest

Tanárképző főiskolák új rendszerű gyakorlati képzése

E folyóirat 1972. évi 1. számában a tanítóképző intézetek új rendszerű gyakorlati képzéséről írt cikkünkben jeleztük, hogy az 1972–73. tanévtől a tanárképző főiskolákon is új rendszerű gyakorlati képzés indul az 1970. évi tanterv alapján. Ehhez a Művelődésügyi Minisztérium Pedagógusképző Osztálya új útmutatót jelentetett meg.¹

A tanárképző főiskolák 1973-ban ünneplik fennállásuk 25 éves évfordulóját. Ezt az évfordulót nem lehet méltóbban ünnepelni, mint ahogyan tesszük, a *pedagógusképzés színvonalának emelésével*. E színvonal emelése érdekében jelentettük meg 1970-ben a tanárképző főiskolák új tantervét, majd fokozatosan új programjait. Új tankönyvek, segédkönyvek jelentek meg és jelennek meg ezután is. A színvonal emelése érdekében a közeljövőben is további jelentős intézkedések várhatók. Már napjainkban is igyekszünk rendszerbe foglalni a tanárképzés lényeges területein, a 25 éves tapasztalatok figyelembevételével, a további tevékenység főbb kérdéseit. Ilyen ezek között — s talán a leglényegesebb —, a hallgatók gyakorlati képzése! Cikkünkben arról adunk tájékoztatást, mi a lényege az új rendszerű gyakorlati képzésnek.

A szakmai-pedagógiai gyakorlat feladatait, tartalmát, főbb formáit a tanárképző főiskolai tanterv írja elő.² E tantervhez készült új útmutató a gyakorlati képzés feladatát az alábbiakban jelöli meg: „Ismertesse meg a szocialista pedagógia gyakorlatát, formálja, fejlessze a szaktárgyak nevelő-oktató munkájához szükséges készségeket, képességeket, s tudatosítsa, mélyítse a hallgató világnézetét, hivatás- és gyermekszeretét, folyamatos továbbképzési igényeiket.”

Az útmutató a gyakorlati képzésben résztvevők számára főként azokat a tennivalókat határozza meg, amelyek a *gyakorlatok összhangját, eredményességét bizto-*

¹ Útmutató a tanárképző főiskolák hallgatóinak szakmai-pedagógiai iskolai gyakorlatához. Művelődésügyi Minisztérium Pedagógusképző Osztályának kiadványa — Budapest, 1972. (Szerk.: Dr. Füle Sándor.)

² Tanterv a tanárképző főiskolák számára. (Szerk.: Dr. Aczél Istvánné.) Művelődésügyi Minisztérium Kiadványa — Budapest, 1970.

sítbátják. Már a bevezető sorokban is hangsúlyozzák, hogy a szakmai-pedagógiai iskolai gyakorlat az általános iskolai tanárképzés szerves része. Központi szerepet tölt be a hallgatók tanári hivatásra való felkészítésében, pedagógiai képességeinek fejlesztésében, *eredményes megvalósítása a tanárképző főiskola oktatói karának és a gyakorlati képzésben részt vevő minden nevelőnek együttes feladata.*

A gyakorlati képzés koordinálása, irányítása és ellenőrzése külön erre a célra biztosított főigazgató-helyettesi hatáskörbe került. Ezzel a Művelődésügyi Minisztérium kifejezésre juttatta, hogy milyen döntő jelentőségűnek tartja a hallgatók felkészítését jövődi hivatásukra.

Az illetékes főigazgató-helyettes működése mellett *az útmutató jelentősen növeli a tanszékek feladatait* az iskolai gyakorlati képzésben. A tanszékek leglényegesebb feladata a főiskolai elméleti oktatás és a gyakorlati képzés egységének, összhangjának és korszerűségének biztosítása. Erről a fontos témakörrel nemrégiben kitűnő tanulmánygyűjtemény jelent meg.³ A gyakorlati képzés négyéves, egyéves, és féléves ciklusokra történő tervezésében a főigazgató-helyettes mellett a *tanszékvezetőknek* van a legmeghatározóbb szerepük! A tanszékvezetők, a tanszékek minden oktatója mellett — ugyanúgy mint eddig —, a gyakorlóiskolának, a gyakorlóiskola igazgatójának, a gyakorlati képzésért felelős igazgatóhelyettesének, *különösen a szakvezető tanároknak*, tanítóknak, napközi otthoni nevelőknek, úttörőcsapat vezetőnek feladatait is pontosan meghatározza, a leglényegesebb feladatokra törekedve.

Az új rendszerű gyakorlati képzési útmutató — első ízben a tanárképző főiskolák elmúlt 25 évében — a szakmai-pedagógiai iskolai gyakorlat *folyamatát* — a II—VIII. félévek egészét tekintve — is meghatározza. A gyakorlati képzés folyamatának következő szakaszait rögzíti az új útmutató:

1. *A pszichológiai és pedagógiai tapasztalatszerzés szakasza* (II—V. félév)

Ebben a szakaszban, a II. félévben egyéni hospitálás történik a gyakorlóiskolában fejlődéspszichológiából, valamint a nyári szünetben kéthetes úttörő-vezetőképző tanfolyam.

A III. félévben csoportos hospitálás pedagógiai pszichológiából és egyéni hospitálások didaktikából. A IV. félévben csoportos hospitálás didaktikából. A IV. és V. félévben a hallgatók úttörőcsapatoknál, úttörőházakban végeznek úttörővezetői gyakorlatokat. A IV. félév befejezése után kéthetes úttörő- vagy napközis tábori gyakorlaton vesznek részt, lehetőleg minél nagyobb számban.

Az V. félévben a tapasztalatszerzés szakasza nevelésméleti egyéni hospitálásokkal és a már jelzett úttörővezetői gyakorlattal zárul.

E szakasz végére elérendő követelmény, hogy a hallgatók megismerjék az iskolai életet; az oktatás-nevelés szervezeti és munkaformáit, eszközeit, módszereit; az ifjúsági szervezet életét, munkaformáit.

2. *A kezdő nevelés-tanítás szakaszában* (VI—VII. félév) az alábbi rendszerben történik a gyakorlati képzés

A VI. félévben a hallgatók *szakfárganként heti 3—3 órában* csoportos tanítási gyakorlatokat végeznek. Itt elsősorban a tanári bemutató tanítások folynak. Az új útmutató részletezi a bemutató tanítások feladatát, a hallgatók önállóságra nevelésének követelményeit és azt, hogyan kell felhasználni a csoportos tanítások heti 3 óráját. Ebben a félévben egyéni egyhetes összefüggő iskolai gyakorlatra is sor kerül. Ennek feladatát és szervezési, tartalmi főbb teendőit is előírja az új útmutató.

³ A gyakorlat szerepe és vezetése a felsőoktatásban — Felsőoktatási Pedagógiai Tanulmányok. (Szerk.: Dr. Biczók Ferenc.) FPK kiadványa — Budapest, 1972.

A VI. félévben napközi otthoni hospitálásra is sor kerül. A hallgatók itt nem egyszerűen hospitálnak, hanem cselekvően is részt vesznek a soron levő feladatok megoldásában.

A VI. félév végére elérendő követelmények közül kiemeljük, hogy a hallgatók tudjanak megadott témáról önállóan vázlatot készíteni és annak alapján eredményesen tanítani.

A VII. félév elején a hallgatók külső általános iskolákban *hospitálnak egyénenként egy hétig*. Itt a tanévkezdés munkájának megfigyelése, értekezletek, ünnepélyek szervezésével, az évi oktató-nevelő munka tervezésével kapcsolatos gyakorlati teendők elsajátítása a cél.

A félév folyamán *szakfőiskolánként heti 4—4 órában* csoportos tanítási gyakorlatokra kerül sor. Az útmutató részletezi azokat a teendőket ezzel kapcsolatosan is, amelyeket valamennyi főiskolán egységesen kell megvalósítani.

A VII. félévben a *hallgatók ismét egybetes összefüggő iskolai gyakorlaton vesznek részt* a gyakorlóiskolában. Itt szakfőiskolánként 3—6 órában tanítanak is. Majd a félév további részében hospitálnak és foglalkozást vezetnek a napközi otthonos vagy egésznapos iskolában.

E szakasz végére elérendő követelmény, hogy a hallgatók jártasságra tegyenek szert a tanítási órák önálló vezetésében és elemzésében.

3. A gyakorlati képzési folyamat az önálló nevelés-tanítás szakaszával zárul

A VIII. félévben a *hallgatók 4 hetes összefüggő gyakorlaton vesznek részt* külső általános iskolákban. Itt szakfőiskolánként 12—20 órában tanítanak, 2 osztályfőnöki órát tartanak, egy alkalommal 5 órás foglalkozást vezetnek a napközi otthonban vagy egésznapos iskolai osztályban és részt vesznek egyéb tanítási órákban és iskolán kívüli munkában.

A 4 hetes gyakorlat szervezésére vonatkozóan a leglényegesebb tennivalókat az útmutató előírja.

A VIII. félévben kerül sor a hallgatók *zárótanítására* és annak megvédésére a gyakorlóiskolában. Itt arról kell meggyőződni, hogy a hallgató milyen önállósági fokra jutott el a tanításra való előkészületben, az óra vezetésében és milyen mértékig tudja tevékenységét pedagógiai, pszichológiai és tantárgypedagógiai szempontból indokolni.

E szakasz végére elérendő követelmény, a hallgatók jussanak el a pedagógiai tudatosságuk arra a szintjére, hogy képesek legyenek *teljesen önállóan* megoldani és korszerűen, eredményesen ellátni az általános iskolában rájuk váró nevelési, oktatási, képzési feladatokat és legyenek képesek önmaguk továbbképzésére is.

Az új útmutató tartalmazza még az iskolai gyakorlatok tervezésének és szervezésének legfőbb tudnivalóit is. Hangsúlyozva itt azt, hogy az útmutatóban nem érintett rész kérdéseket főiskolánként lehet szabályozni. *A lényeg minden esetben a képzés eredményessége!* A képzés eredményességét pedig; az országosan egységes rendszer és folyamat mellett, a főiskolák gazdag módszertani tapasztalataival, e tapasztalatok állandó kicserélésével, bővítésével lehet biztosítani.

*

Az a véleményünk, hogy a tanárképző főiskolák új rendszerű szakmai-pedagógiai iskolai gyakorlati képzése, új útmutatója kitűnő lehetőségét teremti meg — a jól átgondolt gyakorlati képzési rendszerben és folyamatban — az olyan általános iskolai tanárok képzésének, akik *magas színvonalú elméleti ismereteiket a gyakorlatban eredményesen tudják is alkalmazni*. Az eddig is jó színvonalú általános iskolai tanárképzés, az új és nagyon figyelemre méltó gyakorlati képzési rendszerrel, a jövőben — a 25 éves jelentős múlt után — még jobb színvonalon képzett tanárokat ad majd a magyar általános iskolák számára. Ebben nagyon bízunk! Erre a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottságának 1972. júniusi, az állami oktatás fejlesztésével kapcsolatos határozata mindannyiunkat kötelez, akiknek az általános iskolai tanárképzés — és ezen keresztül az általános iskolai oktató-nevelő munka színvonalának emelése — szép feladatunk és hivatásunk.